

Yazı- Gerilim stratejisi, Diyanet'in yükselişi ve AKP'nin oy kaybı

İslam Özkan: Anlaşılan o ki hem kurum olarak hem de DİB'in temsiliyeti bağlamında kişisel olarak Ali Erbaş, 2023'e kadar siyaset alanında sergilenecek pek çok sahnede yer alacak. Böyle bir rolü de ancak Erbaş gibi güçle büyük bir uyum içinde hareket eden, kendisine verilecek görevlerin hiçbirine itiraz etmeyen, otoriter bir din-devlet ilişkisi mefhumuna sahip, yenilikçi dini anlayışı dışlayan biri kabul edebilirdi.

23 Eylül 2021 tarihli yazı: [Gerilim stratejisi, Diyanet'in yükselişi ve AKP'nin oy kaybı \(gazeteduvar.com.tr\)](http://gazeteduvar.com.tr)

Bırakın dini unsurların bu kadar açık ve hoyrat bir şekilde gözlere sokula sokula istismarını, ülkede din devleti ilan etse iktidar, mukadder sondan kurtulamaz gibi görünüyor. 2023 seçimleri, savaş, büyük bir doğal afet, devasa bir terör saldırısı vs. gibi sansasyonel bir olay yaşanmazsa muhtemelen AKP iktidarının sonu olacak.

Anlaşılan o ki hem kurum olarak hem de DİB'in temsiliyeti bağlamında kişisel olarak Ali Erbaş, 2023'e kadar siyaset alanında sergilenecek pek çok sahnede yer alacak. Böyle bir rolü de ancak Erbaş gibi güçle büyük bir uyum içinde hareket eden, kendisine verilecek görevlerin hiçbirine itiraz etmeyen, otoriter bir din-devlet ilişkisi mefhumuna sahip, yenilikçi dini anlayışı dışlayan biri kabul edebilirdi.

Aslında bu yapılan, laiklik ilkesinin çiğnenmesinin de ötesinde Erdoğan'ın giderek tabandaki erimeyi durdurmak ve halkın dini duygularını daha rahat istismar edebilmek için din-devlet ilişkilerine dair toplumda az-çok oluşmuş konsensüsün hoyratça ihlalden başka bir şey değil. Erdoğan, maslahat icabı gördüğünde her zaman dinin siyaseten kullanımına yöneldi, özellikle de askeri vesayetın tasallutundan kurtulduğunu düşündüğü an bunda zerre kadar tereddüt etmedi. Ancak son dönemde bu bağlamda yaşananlar, geçmişteki örnekleri çok çok aşan bir karakteristiğe sahip.

Mesele bir kurumun ya da binanın açılışı yapılırken Ali Erbaş'ın hazirun karşısında dua etmesinden ibaret değil tabii ki. Ancak dikkat edilirse Ayasofya'nın camiye tahvili kararından bu yana o, neredeyse dindar kesimin bile kabullendiği din-devlet ilişkilerinde tarihsel süreç içerisinde oluşmuş dengeyi alt üst eden adımlar atmaktan geri kalmadığı gibi, gerilimi tırmandırmaktan da kaçınmıyor. Dinin Erdoğan'ın zihin dünyasında büyük ölçüde kişisel ve hizipsel amaçlarıyla örtüşen bir role sahip olduğunu görmek hiç de zor değil, ancak yakın çevresi ve onu iyi tanıyanlar hariç kimse onun bu kadar radikalleşebileceğini, Türkiye'nin hassas dengelerini bu kadar rahat göz ardı edebileceğini tahmin bile etmiyordu.

Diyanet İşleri Başkanlığı'nın rolünü ön plana çıkartarak çok şey kazanacağını zannediyor ancak artık o devir geçti. Herkes kurumların nasıl yıpratıldığının, yargının nasıl tarafgir hale getirildiğinin, güçler arasındaki ayrımın nasıl zedelendiğinin farkında. Ekonomi böylesine göçüp giderken, insanlar evine ekmek götüremezken herkes, hükümetin yaşananları inkarına rağmen insanların açlığın pençesinde nasıl kıvrandığının farkında.

Bırakın dini unsurların bu kadar açık ve hoyrat bir şekilde gözlere sokula sokula istismarını, ülkede din devleti ilan etse iktidar, mukadder sondan kurtulamaz gibi görünüyor. 2023

seçimleri, savaş, büyük bir doğal afet, devasa bir terör saldırısı vs. gibi sansasyonel bir olay yaşanmazsa muhtemelen AKP iktidarının sonu olacak. O yıl sadece AKP'nin seçim sandıklarına gömüldüğü yıl değil, muhtemelen din-devlet ilişkilerinde yeni bir sayfanın açıldığı, dinin siyaseten kullanımının da miadını doldurduğu yıl olacak.

Din, bir iktidarın kaldıracı yapılamaz, iktidarı sürdürmenin bir aracı olamaz. Bu yüzden İslam tarihi boyunca dinin samimi savunucuları, dinin öğütlediği ahlaki ilkeleri sahiplenen, mtevezı ve sade hayat yaşayan din önderleri genelde muhalefette kalmış, hiçbir zaman dini araçsallaştırma amacı taşıyan Emevi ve Abbasi imparatorluklarının yargı ve bürokrasisi içerisinde yer almamışlardır. İmam Azam Ebu Hanifeler, Hasan el Basriler, Ehli Beyt İmamları bunun somut örneğidir.

İktidar şayet sınıfsal bir karakter taşıyorsa ki, tarih boyunca bundan azade olan bir siyasal yapı neredeyse hiç olmamıştır, yleyse o iktidarın hukukunun dini karaktere sahip olması demek, dinin belirli bir sınıfın çıkarı için kullanılması anlamına gelir. Kaldı ki dini metinlerin yorumu sürecinde farklı ekol ve mezheplerin ortaya çıkışı, bir taraftan yorumdaki oğlculuğu gösterirken diğer yandan da aslında yorumları teke indirgemenin imkansızlığını da ortaya koymuştur.

Dolayısıyla dinin iktidarı diye bir şeyden çok hangi dini yorumun geçerli olacağı meselesi son derece sıkıntılı meseledir. Osmanlı'da ve daha önceki dini imparatorluklarda bu mesele hep geçerliliğini korumuş, belki biraz da bu yüzden Tanzimat'tan sonra Osmanlı'da örneğin seküler hukukla dini hukuk, seküler yargı organlarıyla dini yargı organları yan yana yer almıştır. Osmanlı İmparatorluğunun şeriatı siyasi alanda geçersiz kılan rfi hukukla Tanzimat hukuk alanında yaşanan değişim, aslında İslam hukukunun güncelliğini yitirdiği ve büyük ölçüde yeni bir yorum faaliyetine ihtiyaç duyduğunu göstermektedir.